

از آن همه دیروز / بازخوانی تاریخ

بنیان‌گذار داستان کوتاه فارسی

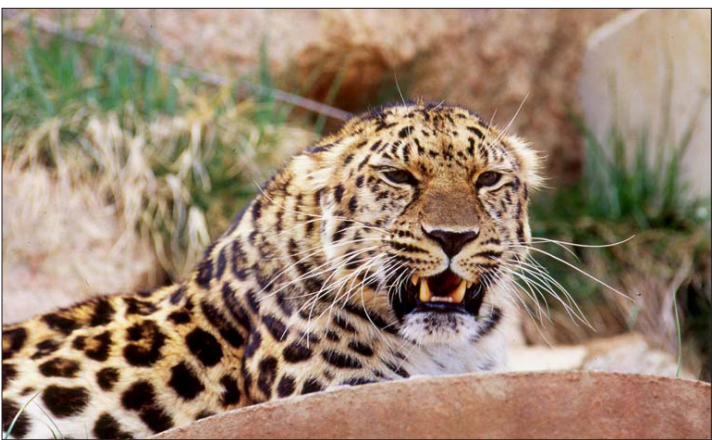

سید محمدعلی جمال‌زاده، نویسنده و مترجم نامدار معاصر، ۲۳ دی ۱۲۷۰ در اصفهان متولد شد. او را پدر داستان کوتاه زبان فارسی و آغازگر سبک واقع‌گرایی در ادبیات فارسی می‌دانند. او نخستین مجموعه داستان‌های کوتاه ایرانی را با عنوان یکی بود، یکی نبود در سال ۱۳۰۰ خورشیدی در برلین منتشر کرد. داستان‌های وی انتقادی (از وضع زمانه)، ساده، طنزآمیز و آکنده از ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات عامیانه است. جمال‌زاده روز هفدهم آبان ۱۳۷۶ در شهر ژنو درگذشت. بنا بر نوشته ثبت شده در کنسولگری ایران، پس از درگذشت او ۲۶ هزار برگ از نامه‌ها، دست‌نوشته‌ها و عکس‌های او در خانه‌اش به سازمان اسناد ملی تحویل داده شد. او بیشتر عمر خود را در خارج از ایران سپری کرد. اما می‌توان گفت تمام تحقیقاتش درباره ایران، زبان فارسی و گسترده کردن دانش ایرانیان بود. محمدعلی جمال‌زاده را همراه با صادق هدایت و بزرگ علوی سه بنیانگذار اصلی ادبیات داستانی معاصر فارسی می‌دانند. داستان کوتاه «فارسی شکر است» را که در کتاب یکی بود یکی نبود او چاپ شده‌است، عموماً به عنوان نخستین داستان کوتاه فارسی به شیوه غربی می‌شمارند. این داستان پس از هزار سال از نثرنویسی فارسی نقطه عطفی برای آن به‌شمار می‌رفت. مقدمه او بر کتاب یکی بود یکی نبود در واقع بیانیه نثر معاصر فارسی است. در این مقدمه جمال‌زاده مواکداً بیان می‌کند کاربرد ادبیات مدرن نخست بازتاب فرهنگ عامه و سپس انعکاس واقعیت‌های اجتماعی است. سر و ته به کراس، دارالمجانین، صندوقچه اسرار، تلخ و شیرین، و قصه‌های کوتاه برای بچه‌های ریش‌دار، از دیگر آثار داستانی اوست.

خودزنی / محیط‌زیست

پناهگاه پلنگ ایرانی نامن شد

منطقه حفاظت‌شده سفیدکوه از زیستگاه‌های ارزشمند پلنگ ایرانی است که طی سال‌های اخیر تهدیدات زیادی را تجربه کرده، چالش‌هایی که منجر به از دست رفتن بخشی از ظرفیت‌های این پناهگاه حیات‌وحش شده است. منطقه حفاظت‌شده سفیدکوه در استان لرستان ۶۹ هزار و ۵۰۰ هکتار وسعت دارد و از مناطق بکر طبیعی و پناهگاه‌های حیات‌وحش استان محسوب می‌شود. این منطقه ابتداء در سال ۱۳۴۷ به‌عنوان منطقه شکار ممنوع تحت حفاظت محیط‌زیست قرار گرفت و دودهمه بعد یعنی در سال ۱۳۶۹ به منطقه حفاظت‌شده ارتقا یابد کرد. منطقه حفاظت‌شده سفیدکوه اقلیم معتدلی دارد و با توجه به جاری بودن رودخانه‌های پرآبی چون کشکان در این منطقه یکی از پناهگاه‌های مهم حیات‌وحش استان لرستان محسوب می‌شود که جانورانی مانند کل و بز، پلنگ، کبک، خرس قهوه‌ای و… در این منطقه زندگی کرده و مشاهده شده‌اند. همچنین درختان بلوط گونه غالب در این منطقه حفاظت‌شده محسوب می‌شوند و گونه‌های گیاهی ارزشمندی نیز در منطقه وجود دارد تا سفیدکوه به لحاظ تنوع گیاهی و جانوری از اهمیت فوق‌العاده‌ای برای محیط‌زیست ایران برخوردار باشد. به‌رغم اهمیت و ارزشمندی سفیدکوه، این منطقه حفاظت‌شده با چالش‌های مختلف زیست‌محیطی مواجه است، چالش‌هایی که زندگی را برای حیات‌وحش منطقه مشکل کرده‌است. اکوسیستم حساس منطقه سفیدکوه به دلیل نزدیکی به شهر خرم‌آباد شاهد تردد افشار مختلف است. این نزدیکی دسترسی شکارچیان به منطقه را نیز آسان کرده به‌طوری‌که گزارش‌های مختلفی از شکار گونه‌های جانوری از جمله کل و بز در این منطقه ثبت‌شده است. از سوی دیگر تعرض اراضی کشاورزی به منطقه حفاظت‌شده سفیدکوه، فعالیت معادن مختلف و حتی گسترش ساخت‌وسازهای جوامع محلی در دل منطقه عرصه را بر صاحبان اصلی این منطق حفاظت‌شده تنگ کرده است. مهرداد فتحی، بیرون‌دم‌میرکل محیط‌زیست لرستان ظهر پنج‌شنبه در اولین جلسه ستاد توسعه معدن لرستان اظهار داشت: معدن یکی از ظرفیت‌های و مزیت‌های اقتصادی در لرستان است. وی استفاده از روش‌های سنتی در معدن را یکی از مشکلات استفاده از ظرفیت‌های معدنی دانست و عنوان کرد: همین روش‌های بهره‌برداری سنتی در منطقه سفیدکوه خرم‌آباد تخریب‌های وحشتناکی به وجود آورده‌اند. مدیرکل حفاظت از محیط‌زیست لرستان با بیان اینکه باید در روش‌های بهره‌برداری از معادن لرستان بازنگری کلی و از تکنولوژی‌های نوین استفاده شود، ادامه داد: تکنولوژی‌هایی در کشورهای اروپایی وجود دارد که بدون انفجار و تغییر در ظاهر محیط همه اقدامات را زیر زمین انجام می‌دهند. فتحی بیرون‌دم با اشاره به اینکه کسانی که مجوز معدن دریافت می‌کنند به دنبال سود و منافع اقتصادی هستند، تصریح کرد: اکثر این افراد پس از مدتی تمام محیط‌زیست اطراف معدن را تخریب کرده و اقدامی برای احیا و بازسازی آنها انجام نمی‌دهند. وی با اشاره به اینکه ما هیچ مشکلی در توسعه معادن نداریم و حسن نیت خود را ثابت کرده‌ایم، افزود: ما مکلف به نظارت و رعایت قانون هستیم و امیدواریم در بهره‌برداری از معادن نظارت کامل انجام شود تا از این پتانسیل به بهترین نحو برای رونق اقتصادی استان استفاده کنیم. کارهای مطالعاتی تدوین طرح حفاظت از منطقه سفیدکوه در دستور کار مسئولان امر در سازمان محیط‌زیست قرار دارد که امید می‌رود در جریان تدوین و اجرای این طرح شاهد مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی این منطقه بکر و ارزشمند باشیم. (منبع: مهر)

فارسی را پاس بداریم

ما به «سِری» و «یک‌سِری» نیازی نداریم

امروز یادواژه «سری» افتاده‌ام؛ کلمه‌ای که از زبان انگلیسی وام گرفته‌ایم و به آن «یک» هم اضافه کرده‌ایم و رسیده‌ایم به عبارت مضحک «یک‌سری»! بی آنکه بیندیشیم در زبان ما معادل‌های فراوانی برای این عبارت وجود دارد. به چند نمونه از کاربرد عبارت یادشده توجه کنید:
-به مناسبت هفته دفاع مقدس یک‌سری مسابقات والیبال در سطح شهر اصلا ندوز برگزار گردید.
-اوباما: معترضان با تیمور یک سری درد و گردن کلفت هستند.
-کشته شدن دست کم ۹ نفر بر اثر یک سری انفجارات در بغداد.
-رئیس سابق سازمان انرژی اتمی ایران گفت: برجام یک سری تکالیف را به ما تحمیل کرد.
-حقیقی: یکسری از افراد همواره از من انتقاد می‌کنند.
-رضا صادقی: فقط باید دچار یک سری اتفاقات عجیب و غریب زندگی بشویم تا نگاه مهربانی به ما بشود.

نان داغ کباب داغ / تازه‌های نشر

«آرامش»، «آماتور» و «اتفاق»

رمان – فیلم‌نامه‌های کیشلوفسکی به بازار کتاب رسیدند

کتاب «اتفاق و دو داستان دیگر» اثر کریشتوف کیشلوفسکی، کارگردان سرشناس لهستانی که مجموعه ده فرمان و سه‌گانه «آبی»، «سفید» و «قرمز» را در کارنامه دارد، به تازگی با ترجمه عظیم جابری راهی بازار نشر شده است. این کتاب در قالب یکی از عناوین مجموعه «جهان نو»ی نشر چشمه به چاپ رسیده است.
«اتفاق و دو داستان دیگر» شامل ۳رمان-فیلم‌نامه از کیشلوفسکی است. رمان-فیلم‌نامه ژانر ویژه‌ای است که چیزی میان داستان و فیلم‌نامه محسوب می‌شود. به این معنی که نویسنده از مصالح هر دو ژانر به یک میزان استفاده می‌کند. در این ۳ اثر می‌توان تبدیل مصالح ادبی به مصالح سینمایی یا به عبارت دیگر، اقتباس مورد نظر کیشلوفسکی را مشاهده کرد. کیشلوفسکی علاوه بر فیلم‌سازی، به داستان‌نویسی علاقه زیادی داشت. روایت‌تهایی و اضطراب انسان در لهستان کمونیست‌زده دهه‌های ۱۹۶۰ و ۷۰ از جمله حوزه‌های علاقه‌مندی این نویسنده بوده است. ۳ اثری که در کتاب «اتفاق و دو داستان دیگر» چاپ شده‌اند، از جمله رمان -فیلم‌نامه‌هایی هستند که کیشلوفسکی بر اساس شان فیلم‌های «آرامش»، «آماتور» و «شانس کور» را ساخت و به همین وسیله به عنوان یک فیلم‌ساز بین‌المللی مطرح شد. این داستان‌ها بعد از مرگ کیشلوفسکی توسط هانا کرال تدوین و منتشر شدند.

کتاب «اتفاق و دو داستان دیگر» علاوه بر ۳ داستان از کیشلوفسکی با عناوین «آرامش»، «آماتور» و «اتفاق»، مصاحبه‌ای با هانا کرال، تنظیم‌کننده این داستان‌ها را نیز در بر می‌گیرد. در قسمتی از داستان «آماتور» از این کتاب می‌خوانیم:

شرکشان در بحبوه تمرینات دفاع نظامی بود. فیلیپ یک لحظه مردد ماند، نمی‌دانست

گردش روزگار برعکس است

با کاروان حله / اخبار هنر

تحریم نمایشگاه؛ اقدام انتحاری دلواپسان

یک عضو شورای شهر تهران در باره عدم حضور برخی از رسانه‌های منتقد دولت در نمایشگاه مطبوعات گفت: تحریم نمایشگاه مطبوعات، تحریم ارتباط با مردم و یک اقدام انتحاری برای این رسانه‌ها است. غلامرضا انصاری، عضو شورای شهر تهران که در دولت اصلاح‌طلبان رئیس سازمان بهزیستی کشور بود، در بازدید از نمایشگاه مطبوعات و با حضور در غرفه خبرگزاری خیران‌لاین در باره دیدگاه‌های خود در

خصوصی تعاملات جدید بین شهرداری تهران و شورای شهر توضیح داد. او در بخشی از سخنانش با اشاره به اینکه تحریم نمایشگاه مطبوعات توسط رسانه‌های وابسته به دلواپسان، اقدامی انتحاری بود، گفت: این طیف دست‌خودشان را رو کردند. در طول ۲ سالگی که از عمر دولت آقای روحانی گذشت، بدترین و خشن‌ترین تهاجمات را که در طول تاریخ سیاسی کشور بی سابقه بوده دولت‌رو داشتند. حتی درباره اقدامات دولت به خصوص در عرصه روابط بین‌الملل که وارث مشکلات ده‌ساله اخیر در حوزه انرژی هستند، است‌نویساتدیی در دولت در حال حل و فصل است، می‌بینیم چقدر تخریب می‌کنند. انصاری در ادامه توضیح داد: واقعیت این است در فضای قبایتی، دوستان دلواپس ما هیچ جایگاهی در میان مردم ندارند و حیات خود را در ایجاد تنش و فرافکنی و حرکت‌های انتحاری از این دست می‌بینند. امیدواریم حضور رسانه‌های مستقل به خصوص غیردولتی‌ها غناغی نمایشگاه امسال را همان‌طور که در روز اول شاهدیم، پررابطر کند. امیدما استقبال خوب مردم است. گفتنی است رسانه‌هایی چون خبرگزاری فارس و نسیم امسال از حضور در نمایشگاه مطبوعات خودداری کرده‌اند.

از حد گذشت درد و به درمان نمی‌رسیم
بر لب رسید جان و به جانان نمی‌رسیم
گر رهروان به کعبه مقصود می‌رسند
ما جز به خارهای مغیلان نمی‌رسیم...
(مولانا عبید زاکانی، قرن هشتم، غزلیات)

سوت‌بان

«اتفاق و دو داستان دیگر» نویسنده: کریشتوف کیشلوفسکی
مترجم: عظیم جابری
نشر چشمه
شمارگان: هزار نسخه
قیمت: ۱۶ هزار تومان
صفحه ۲۳۱

باشد. کسالت مدیر برنامه‌های آموزشی معلم را خراب کرده بود، اما سرانجام مدرسه جدیدی یافت و با ارباب دانش‌آموزان، تیم هندبالی دست و پا کرد و به مقام قهرمانی مسابقات کشوری رسید. واقعیت این است که هم اکنون، شخص مدیر بود که کنار فیلیپ نفس نفس می‌زد. به محض آنکه توانست، ماسکش را برداشت و موهایش که از عرق به هم چسبیده بود نمایان شد. به چهره شاداب فیلیپ نگاه کرد. در حالی که صورتش را پاک می‌کرد پرسید: «چه طوری انجام می‌دهید؟»

فیلیپ توضیح داد: «آخر من تازه همین الان رسیدم...»

نمایشی بر اساس دروغ مقدس مادران

نمایش مونس به کارگردانی مهرداد کوروش نیا به زودی در تالار حافظ به صحنه می‌رود. اوبا ارانه توضیحاتی در مورد ویژگی‌های تازمترین اثرش گفت: این اثر نمایشی کاملاً زنانه است. تمام بازیگران و فضای نمایش به دنیای آنان می‌پردازد. دیگر آنکه، نمایش لاین‌تک است، کل نمایش در یک صحنه واحد در ۷۵ دقیقه اتفاق می‌افتد. همچنین به این موضوع توجه می‌کند که چرا مادران دروغ می‌گویند؟

او ادامه داد: یکی از تنها مواردی که در جهان وجود دارد، دروغ مقدس مادران است. مادران به خاطر اینکه آینده را به وجود بیاورند و امید بسازند به خودشان و اعضای خانواده‌شان دروغ می‌گویند تا بتوانند آنها را برای آینده تقویت کنند. به عنوان مثال زمانی که پسر می‌خواهد تا دیر وقت بیرون از منزل بماند، به مادر متوسل می‌شود تا برای نبودش در خانه پنهان‌های بیاورد. مادر این کار را می‌کند اما پدر به دلیل اینکه تنها زمان حال را مد نظر دارد اجازه چنین کاری را نمی‌دهد. حتی زمانی که همسرش هم خیانت می‌کند اوبا باز هم به خودش دروغ می‌گوید، تنها برای آنکه خانواده و آینده فرزندانش را نگه دارد. این موضوعی است که در ادبیات نمایشی کمتر به آن پرداخته شده اما بیشتر به نیرنگ و مکر زنان می‌پردازند. هیچ‌گاه به این بخش که چرا مادران دروغ می‌گویند؟ پرداخته نشده است. نمایش مونس به کارگردانی مهرداد کوروش نیا و نقش آفرینی الهام شعبانی، مسیح کاظمی، تینا بخشی، سحرناز عباس‌زاده، سمیه برجی و نادر قنبریان در تالار حافظ به صحنه می‌رود.

هم به سبب آنکه دارای برابری رایج فارسی است، نادرست است و هم به سبب کلیشه شدن به جای انبوهی از برابری‌های فارسی که در نتیجه، سخن را از انعطاف‌پذیری، تناسب با موقعیت و ظرافت معنایی خالی می‌سازد. بنابراین اگر به موقعیتی برخوردید که تا کنون، «یک‌سری» را برایش به کار می‌بردید، گفتار عام‌ارامینای خود قرار دهید و لحظه‌ای تصور کنید که در هنگام گفتار، چه واژه یا ترکیبی را به جای آن به کار می‌برید، مانند:
-یک‌سری از تحولات / برخی تحولات / بعضی تحولات
-یک‌سری از نویسندگان / گروهی از نویسندگان
-یک‌سری از عوامل تأثیرگذار / مجموعه‌ای از عوامل تأثیرگذار
نکته: گاه، کاربرد «یک‌سری» حشو است و حتی نیازی نیست آن را به برابر فارسی‌اش برگردانید و کافی است آن را حذف کنید:
-یک‌سری صحبت‌ها مطرح شد / صحبت‌هایی مطرح شد.

-مانعی خواهیم امکانات صدر در صدی ایجاد شود اما یک سری حداقل‌ها باید برای تماشاگران فراهم شود...
در همه موارد فوق یا می‌توان عبارت «یک‌سری» را حذف کرد و یا می‌توان به جای آن از برابری‌های فارسی مانند برخی، عده‌ای، بعضی، مجموعه‌ای و... استفاده کرد. برای مثال به جای «کشته شدن دست کم ۹ نفر بر اثر یک سری انفجارات در بغداد» می‌توان نوشت: «کشته شدن دست کم ۹ نفر بر اثر چند انفجار در بغداد». به جای «حقیقی: یکسری از افراد همواره از من انتقاد می‌کنند» می‌توان گفت: «برخی از افراد همواره از من انتقاد می‌کنند» و...

ابراهیم واشقانی فراهانی در کتاب «آیین نگارش و ویرایش» درباره «سری» و «یک‌سری» نوشته است: «سری» واژه‌ای دخیل از زبان انگلیسی است و برابری‌های فارسی بسیار و گوناگونی دارد که بسته به موقعیت و ظرافت‌های معنایی می‌توان آنها را به کار برد. بنابراین کاربرد «یک‌سری»